

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

कृषि विभाग

केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला

हरिहरभवन, ललितपुर

आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को

चौथो त्रैमासिक तथा वार्षिक

प्रगति समीक्षा गोष्ठी

मिति: २०८१ श्रावण २४ गते बिहीबार

प्रस्तुतीका विषयहरु

क्र.सं.	विषयहरु
१.	संक्षिप्त परिचय
२.	जनशक्ति विवरण
३.	आ. व. २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिक तथा बार्षिक अवधिको बिनियोजन बजेट तथा खर्चको सारांश
४.	आ. व. २०८०/८१ को चौथो त्रैमासिक तथा बार्षिक अवधिको भारित प्रगतिको सारांश
५.	वजेट बक्तव्यमा उल्लेखित बुँदा अन्तर्गतका कार्यक्रम र प्रगति
६.	आ. व. २०८०/८१ को बार्षिक अवधिको प्रमुख क्रियाकलापहरुको लक्ष्य, प्रगति र उपलब्धीहरुको विवरण
७.	अभ्यापण भएका कार्यक्रमहरु र बजेट रकम
८.	आ. व. २०८०/८१ मा सम्पन्न हुन नसकेका क्रियाकलाप तथा सम्पन्न हुन नसक्नुका कारणहरु
९.	बेरुजू फछ्यौट प्रगति विवरण
१०.	राजश्व संकलन विवरण
११.	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट प्राप्त मुख्य सुझावहरु
१२.	कार्यक्रम कार्यान्वयनमा देखिएका समस्याहरु
१३.	सुशासन प्रवर्द्धन/सेवा प्रवाह सुदृढिकरण गर्न गरिएका प्रयासहरु
१४.	आ व २०८१/८२ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम र बजेटको अवस्था
१५.	कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

१. संक्षिप्त परिचय

केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला

बाली संरक्षण शाखा

माटो तथा मल परीक्षण शाखा

बीउ बिजन परीक्षण शाखा

प्रशासन शाखा

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, विर्तामोड, झापा

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, नवलपुर, सर्लाही

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, कालिमाटी, काठमाडौं

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, पोखरा, कास्की

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, बुटवल, रुपन्देही

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, नेपालगंज, बाँके

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, अत्तरिया, कैलाली

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, धरान, सुनसरी

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, ढल्केवर, धनुषा

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, सिन्धुलीमाढी, सिन्धुली

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, कावासोती, नवलपुर

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाई, विरेन्द्रनगर, सुर्खेत

२. जनशक्तिको विवरण

श्रेणी	जनशक्तिको विवरण			
	दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
क) प्राविधिक तर्फ				
रा. प. प्रथम	१	१	०	
रा. प. द्वितीय	३	३	०	
रा. प. तृतीय	६	६	०	वाग.वि.अ.अध्ययन बिदा १, बा.सं.अ. PMAMP काज १
रा. प. अनं. प्रथम	६	५	१	प्रा.स. PMAMP दाङ्ग १, जुम्ला १
रा. प. अनं. द्वितीय	३	१	२	
ह. स. चा.	४	१	३	करार ३
ख) प्रशासन तर्फ				
रा. प. अनं. प्रथम	३	३	०	
रा. प. अनं. द्वितीय	१	१	०	
का. स.	४	०	४	करार ४
जम्मा	३१	२१ (६७.७४%)	१० (३२.२६%)	

प्राविधिक जनशक्ती दरबन्दी – २३, पदपूर्ती – १७, करार – ३, रिक्त – ६, काज - ३, अध्ययन - १, खुद कार्यरत – १६

३. आ.व २०८०/८१ को बजेट विनियोजन र खर्चको सारांश

बजेट विनियोजन र खर्च (रु. हजारमा) त्रैमासिक

खर्च समूह	विनियोजन / खर्च	बजेट विनियोजन र खर्च (रु. हजारमा) त्रैमासिक				
		प्रथम	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	वार्षिक
पूँजीगत	विनियोजन	१०८२५	१९०७५	८२५	७५	३०८००
	खर्च	२९१.७७	३४९.९६	०	१९३९४	२००३६
	प्रतिशत	२.७०	१.८३	०	२५८५८.६	६५.०५
चालु	विनियोजन	१५३२७	१७९२०	१३७७५	१३७८७	६०७९३
	खर्च	७४०३.७५	१००५२.३३	८९९८	१५००२	४१६४०
	प्रतिशत	४८.३१	५६.१	६५.३२	१०८.८	६८.४९
जम्मा	विनियोजन	२६१५२	३६९९५	१४६००	१३८६२	९१५९३
	खर्च	७६९५.५१	१०४०२.२९	८९९८	३४३९६	६१६७६
	प्रतिशत	२९.४३	२८.१२	६१.६३	२४८	६७.३४

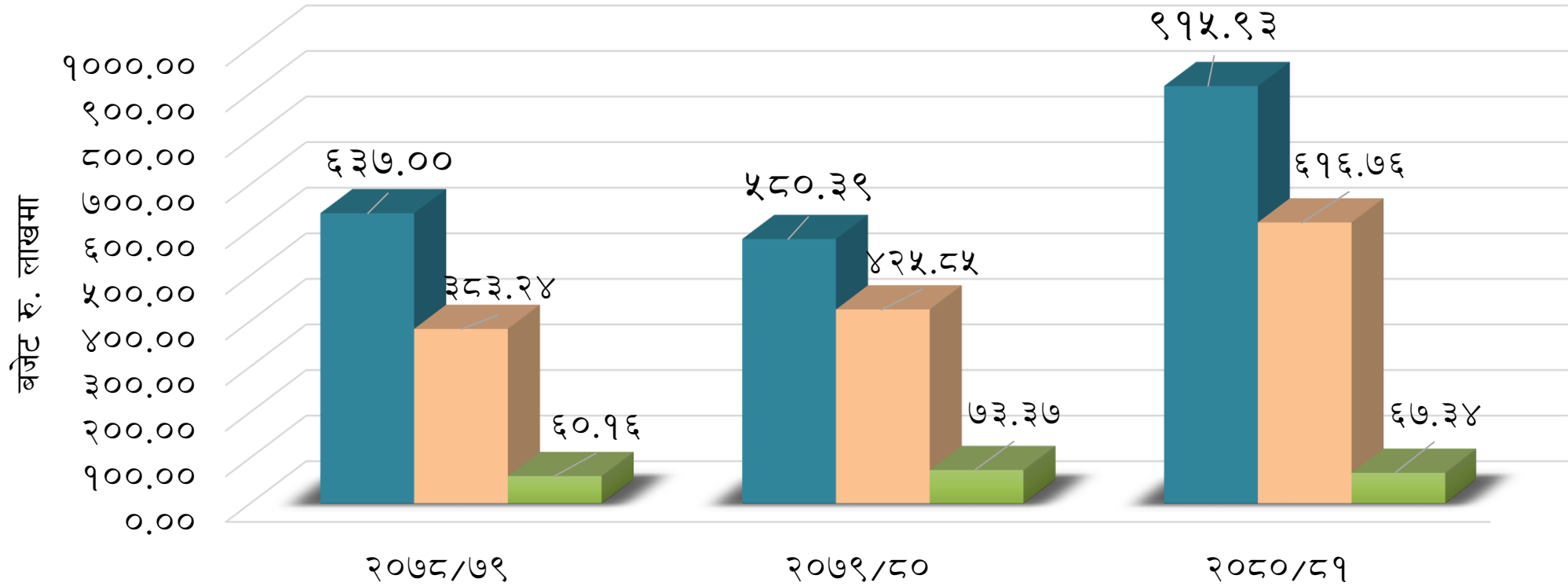
४. आ.व २०८०/८१ को भारत प्रगति स्थिति

खर्च समूह	चौथो त्रैमासिक			वार्षिक		
	भार लक्ष्य	भारित प्रगति	प्रतिशत	भार लक्ष्य	भारित प्रगति	प्रतिशत
पूँजीगत	०.०८	०	०	३३.६३	३२.९७	९८
चालु	१४.९८	१२.६७	८४.३४	६६.३७	५८.८३	८५.६४
जम्मा	१५.०६	१२.६७	८३.८२	१००.००	९१.८७	९१.८८

पछिल्लो ३ वटा आ.व. को बजेट विनियोजन तथा खर्च

पछिल्लो ३ वटा आ.व. को बजेट विनियोजन तथा खर्च

पछिल्लो ३ वटा आ.व. को बजेट विनियोजन तथा खर्च (रु. लाखमा)

■ विनियोजन ■ खर्च ■ प्रतिशत

५. बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भएको कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बुँदा नं. १०६: धरान, सिन्धुली, धनुषा, कावासोती र सुर्खेत गरि थप पाँच स्थानका कृषि उपज थोक बजारस्थलमा विषादी अवशेष परीक्षण प्रयोगशाला सेवा विस्तार गरिनेछ ।

प्रगति अवस्था:

- भौतिक संरचना सुधार: कृषि उपज थोक बजार, धरानमा बजार व्यवस्थापन समितिको आर्थिक श्रोतबाट प्रयोगशालाको लागि आवश्यक कोठा एवं अन्य संरचना मर्मत सम्भारको कार्यहरू सम्पन्न ।
- प्रयोगशाला संरचना व्यवस्थापन: कृषि उपज थोक बजार, ढल्केबर र सिन्धुलीमा बजार व्यवस्थापन समितिबाट प्रयोगशालाको लागि उपलब्ध गराईएको कोठाहरूमा आवश्यक प्रयोगशाला संरचना तयारी एवं मर्मत सम्भार कार्यहरू सम्पन्न ।
- कृषि उपज थोक बजार, कावासोती र सुर्खेतमा कृषि पूर्वाधार विकास तथा कृषि यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन केन्द्रबाट प्रयोगशालाको लागि आवश्यक संरचना तयारी एवं मर्मत सम्भार कार्य सम्पन्न ।
- केन्द्रीय कृषि प्रयोगशालाबाट उपरोक्त स्थानमा प्रयोगशाला उपकरणहरू खरिद तथा जडान, प्रयोगशाला सामाग्री लगायत कार्यालय व्यवस्थापन र करारमा एक एक जना कृषि प्राविधिक र कार्यालय सहयोगीको व्यवस्था गरी धरान, सिन्धुली र ढल्केबारमा पूर्व परिक्षण कार्य (Trial Operation) शुरु भएको र सुर्खेत तथा कावासोतीमा शुरु हुने क्रममा रहेको ।

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाइ, धरान, सुनसरी

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाइ, ढल्केवर, धनुषा

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाइ, सिन्धुलीमाढी, सिन्धुली

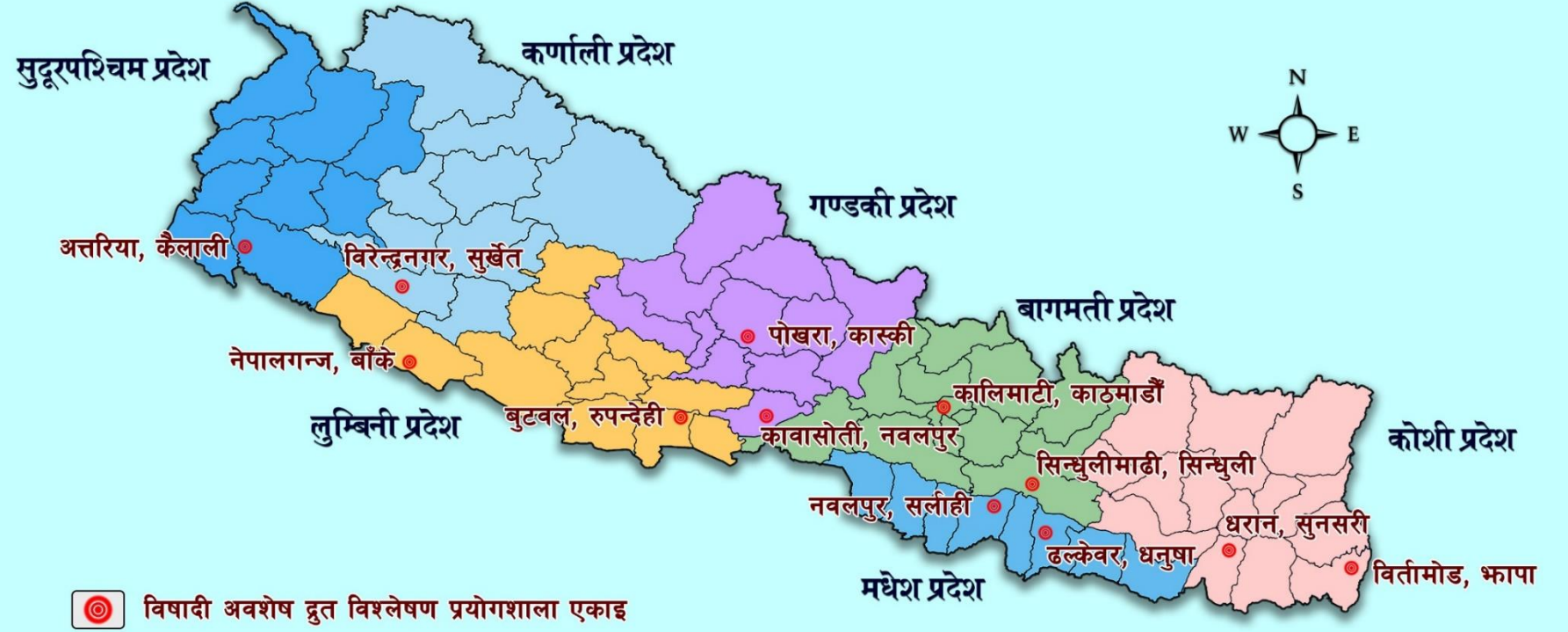
विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाइ, कावासोती, नवलपुर

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला
एकाइ,
विरेन्द्रनगर, सुर्खेत

केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला मातहत सञ्चालनमा रहेका विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाइहरू

केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला, हरिहरभवन, ललितपुर

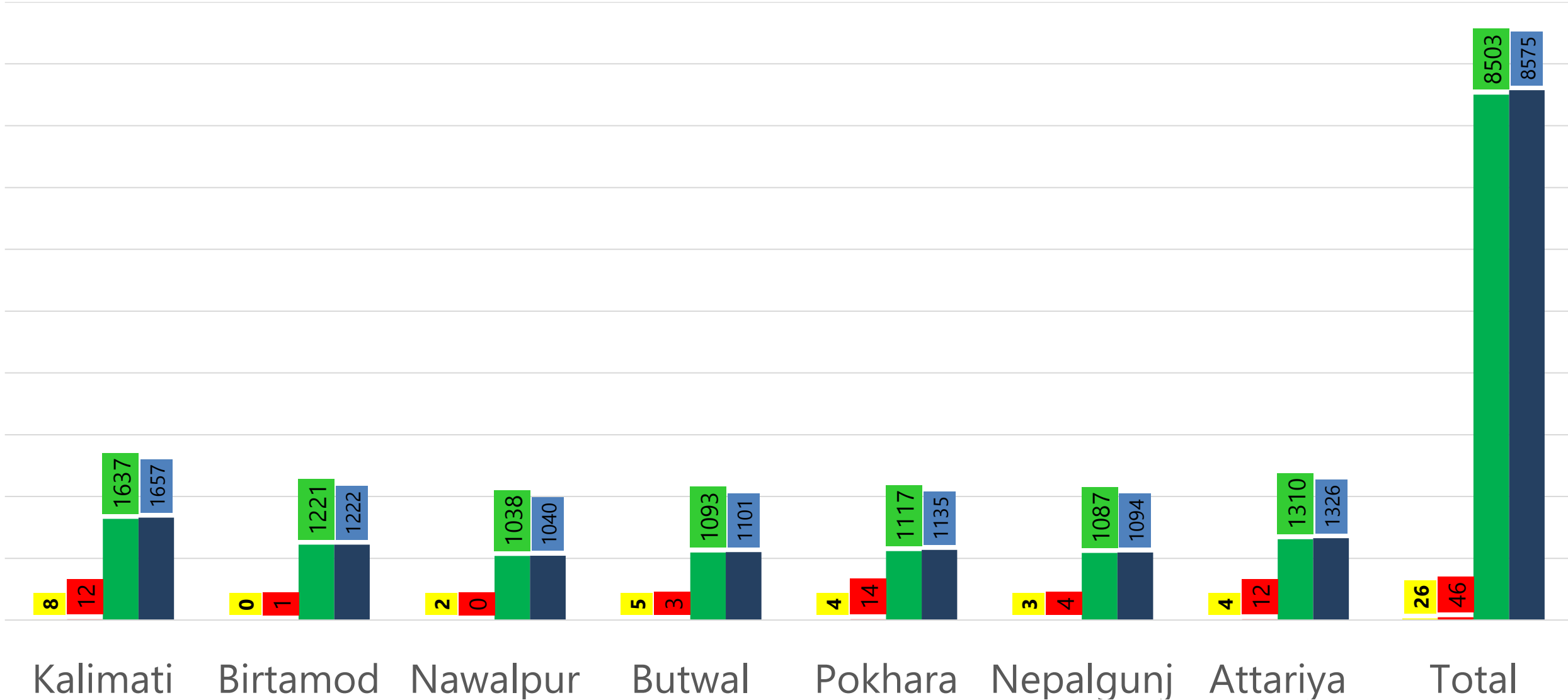

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण इकाईहरूमा गरिएको परीक्षणको नतिजा (आ.व. २०८०/८१)

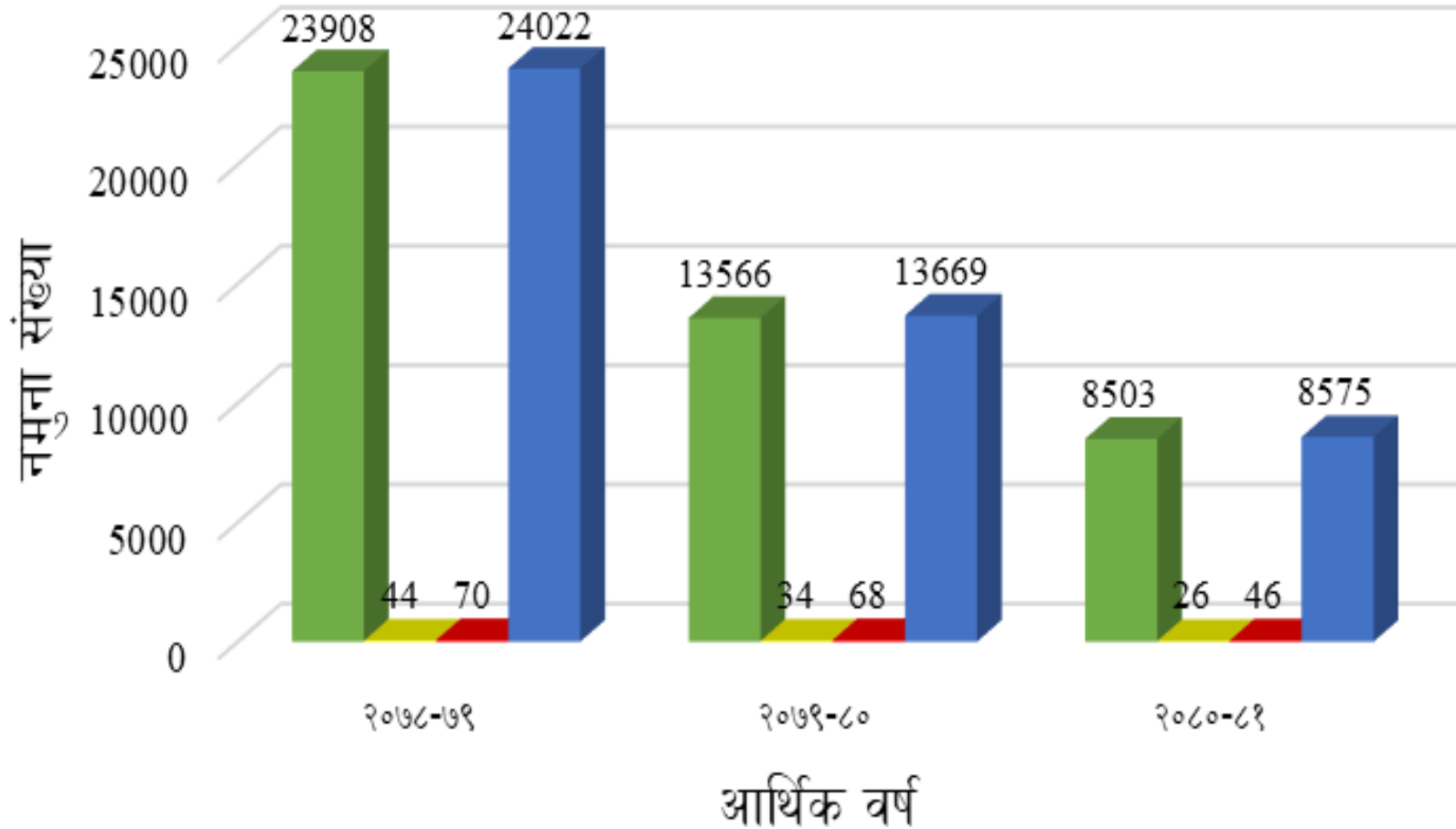
RBPR unit	Total RBPR Data of F.Y. 2080/81			Grand Total
	Green (Inhibition% less than 35)	Yellow (Inhibition % 35-45)	Red (Inhibition% more than 45)	
Kalimati, Kathmandu	1637	8	12	1657
Birtamod, Jhapa	1221	0	1	1222
Nawalpur, Sarlahi	1038	2	0	1040
Butwal, Rupandehi	1093	5	3	1101
Pokhara, Kaski	1117	4	14	1135
Nepalgunj, Banke	1087	3	4	1094
Attariya, Kailali	1310	4	12	1326
Total	8503	26	46	8575

आ.व. ०८०/८१ मा विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण इकाईहरूमा गरिएको परीक्षणको नतिजा

विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला परीक्षण सेवा

Inhibition < 35 %

परीक्षण गरिएका नमुनाको

➤ यस बर्ष ९९.१६ %

Inhibition 35 - 45 %

परीक्षण गरिएका नमुनाको

➤ यस बर्ष ०.३० %

Inhibition > 45 %

परीक्षण गरिएका नमुनाको

➤ यस बर्ष ०.५४ %

६. मुख्य पूँजीगत कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बजेट रु. हजारमा

पूँजीगत कार्यक्रम	विनियोजन	खर्च	प्रतिफल र उपलब्धीहरू
१. मर्मत सम्भार	८००	७०३.१६	❖ केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला भवन अगाडिको स्थानहरूमा मर्मत कार्य तथा पार्किङको व्यवस्था
२. RBPR प्रयोगशालाहरूको मर्मत सम्भार, रंगरोगन एवं पार्टिसन कार्य	६००	४९४.७४	❖ ढल्केबर र सिन्धुलीमा आवश्यक प्रयोगशाला संरचना तयारी एवं मर्मत सम्भारको कार्यहरू सम्पन्न।

भवन अगाडिको स्थानहरूमा मर्मत कार्य तथा पार्किङको व्यवस्था

कृषि उपज थोक बजार, ढल्केबरमा मर्मत सम्भारको कार्य गरिएको

अन्य पुँजीगत कार्यक्रमहरू र प्रगति.

बजेट रु. हजारमा

पुँजीगत कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	वार्षिक खर्च	प्रतिफल र उपलब्धीहरू
RBPR एकाईमा पावर व्यकअपको लागि inverter खरिद जडान	३५००	२२४३.०५	
नयाँ RBPR प्रयोगशालाहरू तथा केन्द्रको लागि ९ वटा डेस्कटप कम्प्युटर खरिद	७२०	७०९.८६	❖ नियमित प्रयोगशालाको परीक्षण कार्यमा सहयोग ❖ प्रयोगशालाको परीक्षण कार्यको स्तरोन्नति
माटो तथा बीउ बिजन प्रयोगशालाको लागि Photocopy र multifunction color printer खरिद	६००	५९५.७६	❖ प्रयोगशाला उपकरणहरूको सहि रूपमा सञ्चालन र व्यवस्थापन ❖ नियमित कार्यालय र कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा सहयोग
RBPR प्रयोगशालाहरू तथा केन्द्रको लागि 18 वटा 4 in 1 printer खरिद	६००	५९५.७६	
तालिम हलको लागि कुर्सि खरिद	२५०	२४८.६	

अन्य पुँजीगत कार्यक्रमहरू र प्रगति..

बजेट रु. हजारमा

पुँजीगत कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	वार्षिक खर्च	प्रतिफल र उपलब्धीहरू
माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशालातर्फ			
Flame Photometer खरिद	८००	१५५.९४	
Deionized water plant खरिद	८००	२५८.७७	
Ultrapure water purification system खरिद र जडान	८००	४१३.५८	
pH meter-2, soil hydrometer-1, centrifugal blower-2, mechanical stirrer-१ खरिद र जडान	८५०	२६२.७४	❖ नियमित प्रयोगशालाको परीक्षण कार्यमा सहयोग
बीउ विजन प्रयोगशालातर्फ			
AC खरिद र जडान	४००	२४९.९६१	❖ प्रयोगशालाको परीक्षण कार्यको स्तरोन्नति
Seed moisture meter-2, hygrometer-4 र hot water bath-1 खरिद	७५०	३६१.०३५	
बाली संरक्षण /RBPR तर्फ			
Ice Box खरिद	१००	९४.२४२	❖ प्रयोगशाला उपकरणहरूको सहि रूपमा सञ्चालन र व्यवस्थापन
Spectrophotometer को लागि D2 lamp र halogen lamp खरिद	६००	५७९.१२५	
वाटरबाथ (waterbath) खरिद	६२५	१६२	
Refrigerator खरिद	५००	३४०.०५	
फ्युम हुड (Fume Hood) खरिद	१०००	७३४.५	
Vortex mixture खरिद	३००	३००	
Deep Freezer खरिद	६००	२६२.४८७	
Spectrophotometer र accessories खरिद	८४००	५३४२.६४	

अन्य पुँजीगत कार्यक्रमहरू र प्रगति

बजेट रु. हजारमा

पुँजीगत कार्यक्रम	विनियोजित बजेट	वार्षिक खर्च	प्रतिफल र उपलब्धीहरू
AC र accessories खरिद एवं जडान	१०००	९७८	❖ नियमित प्रयोगशालाको परीक्षण कार्यमा सहयोग ❖ प्रयोगशालाको परीक्षण कार्यको स्तरोन्नति ❖ प्रयोगशाला उपकरणहरूको सहि रूपमा सञ्चालन र व्यवस्थापन
नयाँ RBPR प्रयोगशालाहरूको लागि equipment, machinery र accessories खरिद	८८५	८७०	
विभिन्न साइजको Micropipettes र accessories खरीद	८६०	८५४	
प्रयोगशालाको लागि फर्निचर फिक्चर्स	७५०	७२८	
नयाँ RBPR प्रयोगशालाहरूको लागि लागि modular furnishing	१०००	६२५	
RBPR कालिमाटीको लागि Modular Furnishing	३००	२४२	

कृषि थोक बजार, सिन्धुलीमा RBPR प्रयोगशाला स्थापनाको लागि Working Space निर्माण

RBPR कालिमाटीको लागि Modular Furnishing जडान

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बाली संरक्षण शाखा.

क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	प्रतिफल र उपलब्धि
२.	शुक्ष्मजीवजन्य जैविक विषादीको Mother culture संरक्षण, उत्पादन तथा वितरण	➤ अन्तर्गत विभिन्न प्रयोगशालाहरू र IPM श्रोत केन्द्रहरूलाई विभिन्न प्रजातिका Trichoderma को mother culture संरक्षण गरि उपलब्ध गराईएको । ➤ गहुँ, मकै र कोदोमा mass culture गरिएका १५० प्याकेट (२५० ग्राम) Trichoderma कृषकहरूलाई वितरण गरीएको तथा सोको उपयोगिता र प्रयोग सम्बन्धी जानकारी प्रदान गरिएको
३.	रोग, किरा र झारपातको नमुना संकलन, संरक्षण र व्यवस्थापन कार्यक्रम	➤ रोग, किरा र झारपातको नमुना संकलन, संरक्षण र व्यवस्थापन अन्तर्गत विभिन्न बाली/वस्तुमा लाग्ने १०० भन्दा बढी महत्वपूर्ण रोग/किराहरूको संकलन गरि विभिन्न विधिहरूबाट प्रयोगशालामा संरक्षण गरिएको (केहि पहिचान हुन बाँकि) ।
४.	Biopesticide/Biocontrol agents हरुको प्रभावकारिता सम्बन्धी अध्ययन कार्यक्रम	➤ कृषि इन्टर्नहरूको परिचालनमा दुसीजन्य बाली रोग (Fusarium, Alternaria) हरुको व्यवस्थापनमा विभिन्न जैविक विषादीहरू जस्तै Trichoderma र botanicals हरुको प्रभावकारिता अध्ययन गरिएको।

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बाली संरक्षण शाखा..

क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	प्रतिफल र उपलब्धि
५.	बाली संरक्षण समितिको सहकार्यमा प्राविधिक वार्तालाप (Technical Talk Program) सञ्चालन	बाली संरक्षण समिति नेपालसँगको सहकार्यमा बायो-सेक्युरिटी विषयमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा भई गरेका प्रयोगबारे जानकारी लिने र सो अनुरूप नेपालको क्वारेन्टिन र बायो-सेक्युरिटी प्रणालीलाई थप सबल, सुदृढ र प्रभावकारी बनाउन सम्बन्धित राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय विज्ञहरूको अनुभव र विज्ञताको experience sharing कार्यक्रम (Technical Talk Program) संचालन गरिएको।
६.	सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानिय स्तरमा स्थापीत RBPR प्रयोगशालाका कर्मचारीहरूको लागि विषादी अवशेष विश्लेषण सम्बन्धी तालिम	नयाँ स्थापना हुने RBPR प्रयोगशालाका नियुक्त प्राविधिक कर्मचारीहरू साथै सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानिय स्तरमा स्थापना भएका RBPR प्रयोगशालाका कर्मचारीहरूको लागि विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण सम्बन्धी ४ दिने तालिममा १८ जना सहभागीहरूलाई कार्वामेट र अर्गानोफस्फेट समूहका विषादीहरूको अवशेष विश्लेषण कार्यमा प्रशिक्षित गरिएको र नयाँ RBPR प्रयोगशाला एकाइहरूमा परीक्षण कार्य testing phase मा सुरुवात भएको।

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बीउ बिजन परीक्षण शाखा

क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	प्रतिफल र उपलब्धि
१.	बीउ विश्लेषण सम्बन्धि विभिन्न सरोकारवालाहरूको लागि Beginners तालिम	➤ मिति २०८०/१२/०५ देखि ०९ गते सम्म विभिन्न सङ्घीय तथा प्रादेशिक विउ विजन प्रयोगशालामा कार्यरत ९ जना प्राविधिक कर्मचारीलाई बीउ बिजन नमुना संकलन एवं विश्लेषण, प्रयोगशाला उपकरण क्यालीब्रेसन एवं आन्तरिक अडिट विषयहरूमा सिप र ज्ञानको विकास, क्षमता अभिवृद्धि कार्य गरि प्रयोगशालाको परीक्षण कार्यमा गुणस्तरियता र एकरूपता कायम गर्न सहयोग पुगेको

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन बीउ बिजन परीक्षण शाखा .

क्र.सं प्रमुख कार्यक्रम प्रतिफल र उपलब्धि

२. Tissue Culture प्रयोगशाला संचालन सम्बन्धी मापदण्डलाई अन्तिम रूप दिने छलफल बैठक

- आ.व. २०७९/०८० मा निर्माण गरिएको "तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला संचालन सम्बन्धि मापदण्ड" उपर आवश्यक संसोधन गर्न प्राविधिक समिति गठन गरि "तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला संचालन सम्बन्धि मापदण्ड" एवं "Standard Operating Procedure of Commercial Plant Tissue Culture Laboratory" तयार गरिएको ।

३. Tissue Culture प्रयोगशालाको मापदण्ड Validation सम्बन्धि कार्यशाला

- प्राविधिक समितिद्वारा संसोधन गरि तयार गरिएको "तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला संचालन सम्बन्धि मापदण्ड" एवं "Standard Operating Procedure of Commercial Plant Tissue Culture Laboratory" लाई मिति २०८१/०३/२१ गते कार्यशाला गोष्ठी संचालन गरि Validate गरिएको ।

Tissue Culture प्रयोगशाला संचालन सम्बन्धी मापदण्डलाई अन्तिम रूप दिने छलफल बैठक

Tissue Culture प्रयोगशालाको मापदण्ड Validation सम्बन्धि कार्यशाला

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बीउ बिजन परीक्षण शाखा ..

क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	प्रतिफल र उपलब्धि
४.	विभिन्न प्रयोगशाला तथा बजारबाट सङ्कलन गरिएको नमुनाको क्रशचेक परिक्षण	➤ आ.व. २०८०/०८१ मा विभिन्न सङ्घीय तथा प्रादेशिक बीउ बिजन प्रयोगशाला तथा निजिस्तरमा संचालन भएका अनुमति प्राप्त प्रयोगशालाहरु बाट ३९१ नमूनाको क्रशचेक कार्य सम्पन्न गरि रिपोर्टिग गरिएको ।
५.	सरकारी तथा निजि स्तरमा संचालित Tissue Culture प्रयोगशालाहरुको अनुगमन तथा निरीक्षण	➤ तन्तु प्रजनन प्रयोगशालाको मापदण्ड निर्माणका क्रममा तन्तु प्रजनन प्रयोगशालाको अनुगमन गरि विभिन्न विधा जस्तै भौतिक पूर्वाधार, आवश्यक न्युनतम सामग्रीहरु, गुणस्तर व्यवस्थापन प्रणाली बारे छलफल गरिएको ➤ तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला साथै स्क्रिन हाउस तथा विभिन्न कोठामा अत्यावश्यक उपकरण, रसायन साथै विभिन्न कोठाहरुको अध्ययन गरिएको

क्रशचेक नमुना परीक्षण

तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला अनुगमन

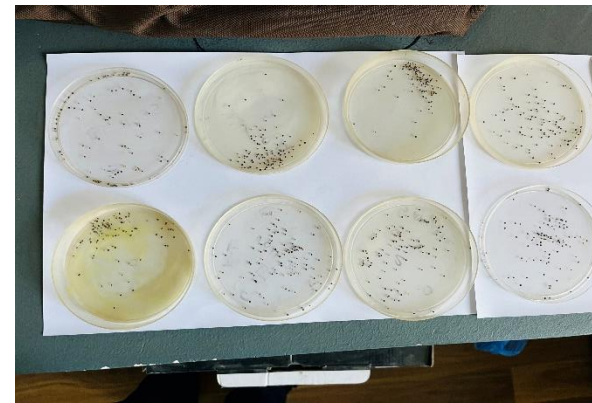

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बीउ बिजन परीक्षण शाखा ...

क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	प्रतिफल र उपलब्धि
६.	ऐन नियमन तथा प्रमाणीकरण प्रयोजनको लागि विभिन्न सरोकारवालाहरूबाट नमुना संकलन एवं परीक्षण	विभिन्न सरोकारवाला मार्फत प्राप्त बीउ विजनका नमुनाहरूको संकलन तथा परीक्षण गरि बीउ बिजन प्रमाणीकरण प्रक्रियामा सहयोग पुगेको
७.	ISTA बाट प्राप्त मध्यस्त नमुना (Proficiency Sample) परीक्षण	आ.व. २०८०/८१ मा तीन पटक जम्मा ९ वटा नमूना ISTA बाट मध्यस्थ नमुना प्राप्त भएकोमा Germination, Moisture, Purity and Other Seed determination, Vigor तथा 1000 seed weight determination परीक्षण गरि रिपोर्टिंग कार्य सम्पन्न गरिएको । विउ विजनको गुणस्तर अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार सुनिश्चित गर्न र प्रयोगशालाको प्राविधिक मुल्यांकन द्वारा ISTA को सदस्यता प्रमाणित गर्न

ISTA बाट प्राप्त मध्यस्त नमुनामा ओजस, उमारशक्ति एब हजार दाना तौल परीक्षण

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बीउ बिजन परीक्षण शाखा ....

क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	प्रतिफल र उपलब्धि
८.	प्रयोगशाला कर्मचारीहरूको परिक्षण एकरूपताका लागि Trend Analysis	- जम्मा ४ पटक Trend Analysis कार्यको लागि नमुना संकलन, परीक्षण (germination test, moisture test) तथा रिपोर्टिंग कार्य सम्पन्न गरिएको । - विउ विजनको germination test, moisture test कार्य गरिएको / trend analysis कार्य गरि प्रयोगशालाको परिक्षण कार्यमा गुणस्तरियता र एकरूपता कायम गर्न सहयोग पुगेको
९.	बीउ बिजन प्रयोगशालाहरूको निरीक्षण तथा प्राविधिक सहयोग	- बीउ बिजन परिक्षण गरी गुणस्तरीय नतिजाको लागी External calibration गर्नका लागी प्रेरित गरेको । - आ.व. २०८०/८१ को ११ वटा बीउ बिजन प्रयोगशालाको अनुगमन तथा निरीक्षण कार्य सम्पन्न भएको ।

Trend Analysis को लागि नमुना संकलन

बीउ बिजन प्रयोगशाला अनुगमन

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

बीउ बिजन परीक्षण शाखा .....

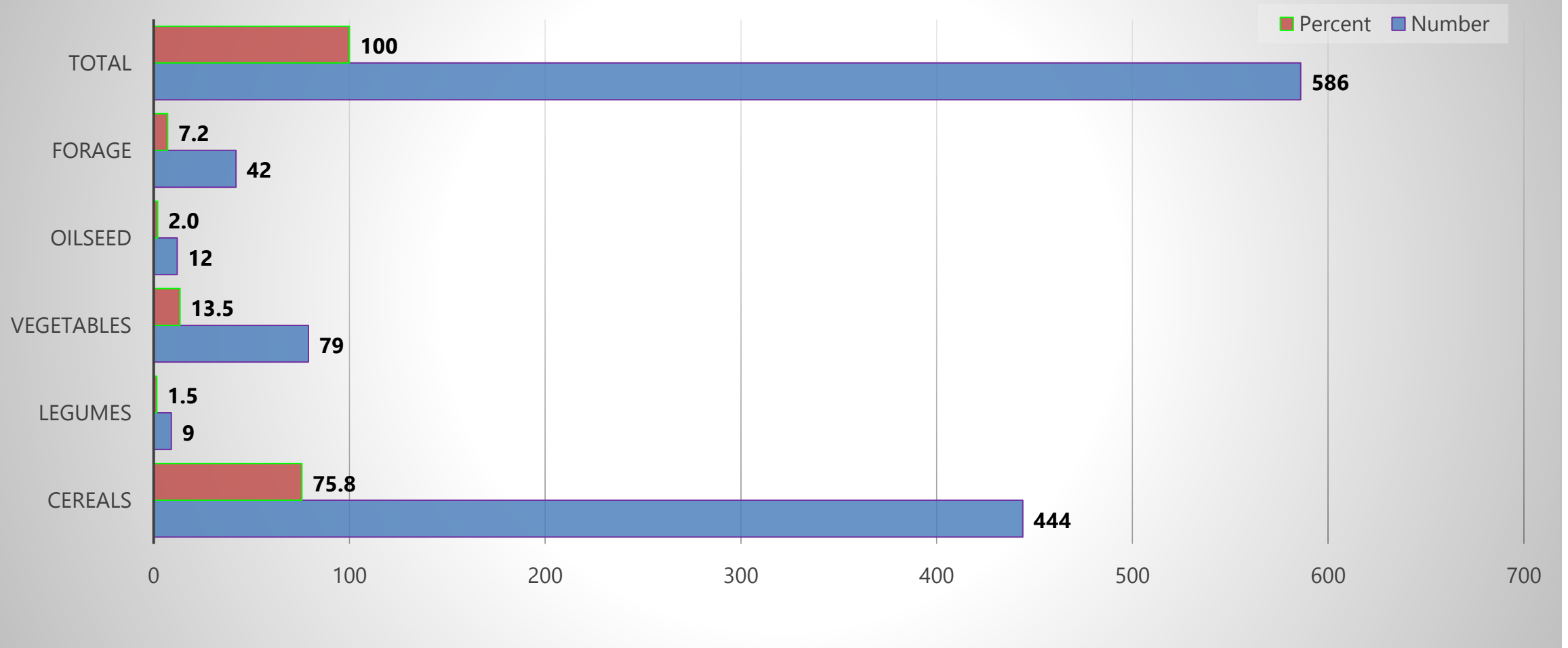
क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	प्रतिफल र उपलब्धि
१०.	प्रयोगशालामा प्रयोग हुने उपकरणहरू (Seed divider. Grinder, Moisture Meter, Oven)को Internal Calibration	विभिन्न किसिममा calibration जस्तै: Seed divider calibration, Calibration of Moisture meter with Oven, 5 point check of oven, Seed Grinder temperature check, Quality check of ground material एवं Toxicity check of consumables गर्दा प्रयोगशालामा प्रयोग हुने उपकरणहरूले दिने नतिजामा थप गुणस्तरिय हुने

प्रयोगशाला उपकरणहरूको **Internal Calibration**

बीउ बिजन परीक्षण शाखा .....

आ.व. २०८०/८१ को वार्षिक बीउ बिजन परीक्षण

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

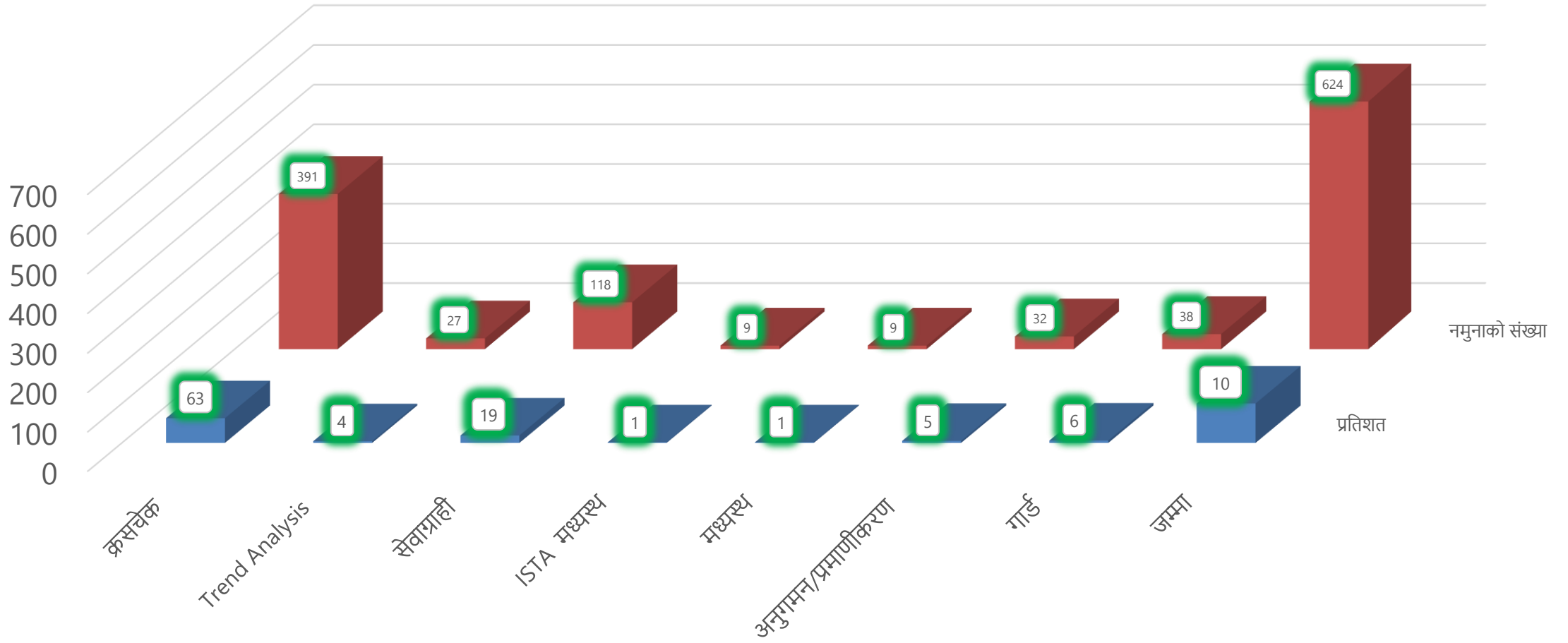
बीउ बिजन परीक्षण शाखा .....

आ.व. २०८०/८१ को वार्षिक बीउ बिजन परीक्षण नतिजा विश्लेषण

क्र.स.	नमुनाको किसिम	नमुना संख्या	परीक्षणको किसिम
१	क्रसचेक नमुना	३९१	उमारशक्ति
२	Trend Analysis नमुना	१२	उमारशक्ति र चिस्यान
		१५	उमारशक्ति
३	सेवाग्राही नमुना	२५	उमारशक्ति
		१	चिस्यान
		३	उमारशक्ति + शुद्धता
		४	शुद्धता + चिस्यान
		८५	सम्पूर्ण
४	ISTA बाट प्राप्त मध्यस्थ नमुना	९	उमारशक्ति, भौतिक शुद्धता, ओजस र १००० दाना तौल
५	मध्यस्थ नमुना	६	उमारशक्ति
		३	उमारशक्ति र चिस्यान
६	अनुगमन तथा प्रमाणीकरण नमुना	१६	सम्पूर्ण
		१६	उमारशक्ति
७	गार्ड नमुना	३८	उमारशक्ति
	जम्मा	६२४	

बीउविजन परिक्षण विवरण

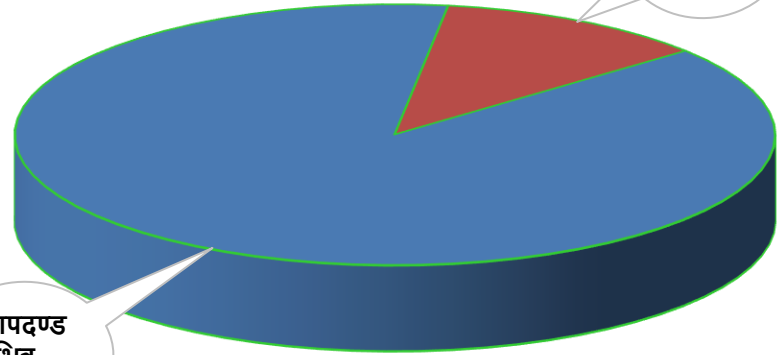
मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०८०/८१ को वार्षिक बीउ बिजन परीक्षण नतिजा विश्लेषण

उमारशक्ति परीक्षण - ६१९

मापदण्ड
भन्दा तल ,
७२, 12%

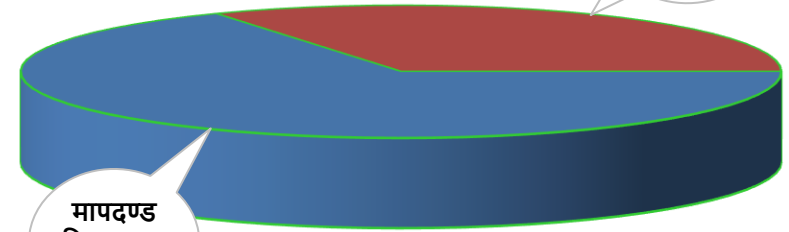
मापदण्ड
भित्र ,
५४७, 88%

चिस्यान परीक्षण - १२७

मापदण्ड
भन्दा तल ,
४२, 33%

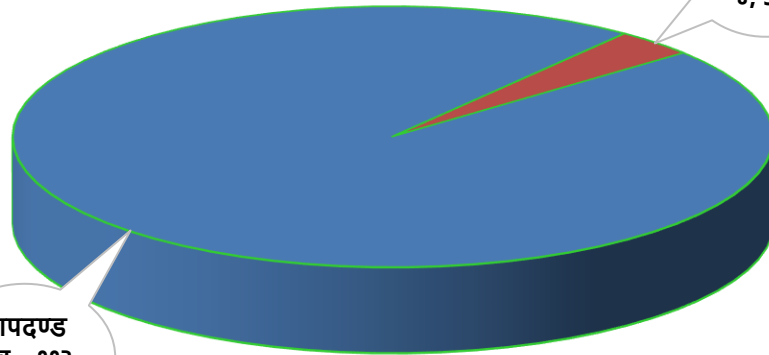
मापदण्ड
भित्र , ८५,
67%

भौतिक शुद्धता परीक्षण - ११७

मापदण्ड
भन्दा तल ,
४, 3%

मापदण्ड
भित्र , ११३,
97%

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

माटो तथा मल परीक्षण शाखा

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धि	कैफियत
१.	DSM प्राविधिक समितिको बैठक	➤ "DSM व्यवस्थापन कार्यविधि २०७९" संशोधन गर्नुपर्ने विषयहरू तथा निजी प्रयोगशालाले गरेको माटो परीक्षण नतिजालाई DSM मा अध्यावधिक गर्न मान्यता दिन छलफल गरि निर्देशक समितिको बैठकमा संशोधित प्रस्तावहरू पेश गरिएको	
२.	DSM निर्देशक समितिको बैठक	➤ "डिजिटल स्वायल व्यवस्थापन कार्यविधि २०७९" संशोधनको लागि २०८०/१०/०५ गते बैठक सञ्चालन गरिएको र हाल माननीय मन्त्रीस्तरबाट "डिजिटल स्वायल व्यवस्थापन कार्यविधि २०८०" स्विकृत भई लागु भएको ➤ निजी प्रयोगशाला Agricultural Technology Center (ATC) Pvt. Ltd लाई DSM सम्बन्धी माटो नमुना संकलन तथा विश्लेषण गर्न मान्यता दिईएको	

DSM प्राविधिक समितिको बैठक

DSM निर्देशक समितिको बैठक

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

माटो तथा मल परीक्षण शाखा..

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धि	कैफियत
३.	माटो परीक्षण प्रयोगशाला सञ्चालन तालिम	- विभिन्न प्रादेशिक, पालिका तथा निजि स्तरको माटो परीक्षण प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा प्रयोगशालाहरूको परीक्षण विधिमा एकरूपता कायम गर्न २०८० चैत्र १८ देखि २२ गते सम्म सञ्चालन गरिएको तालिममा १५ जना सहभागी रहेको । - माटोको पि. एच., प्राङ्गारिक पदार्थ, नाइट्रोजन, फस्फोरस, पोट्यास, बुनोट, सुक्ष्म तत्व (जिंक, कपर, आइरन, म्यागानिज) परीक्षण सम्बन्धी प्रशिक्षण दिईएको ।	
४.	रासायनिक मल परीक्षण तालिम	- मिति २०८१ असार ३ देखि ८ गतेसम्म रासायनिक मल परीक्षण तालिम ११ जना प्राविधिकहरूको सहभागिता सञ्चालन गरिएको । - यूरिया, डि.ए.पी, पोट्यास तथा कृषि चुनको गुणस्तर परीक्षण सम्बन्धी सैद्धान्तिक तथा प्रयोगात्मक कक्षाहरू सञ्चालन गरिएको ।	

माटो परीक्षण प्रयोगशाला सञ्चालन तालिम मिति २०८०/१२/१८ देखि २२

रासायनिक मल परीक्षण तालिम मिति २०८१/०३/०३ देखि ०८

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

माटो तथा मल परीक्षण शाखा...

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धि	कैफियत
५.	रासायनिक तथा प्राङ्गारिक मल गुण नियन्त्रण परीक्षण कार्यक्रम	- बजारमा बेचविखन भईरहेका विभिन्न बाण्डका प्राङ्गारिक तथा रासायनिक मल तथा कृषि चुन परीक्षण - कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेडद्वारा आयातित ७ वटा रासायनिक मलको नमुना परीक्षण	

रासायनिक, प्राङ्गारिक मल तथा कृषि चुन परीक्षण नतिजा विश्लेषण

क्र.सं.	नमुना किसिम	नमुना संख्या	मापदण्ड भित्र	मापदण्ड भन्दा तल	कैफियत
१.	प्राङ्गारिक मल	४०	६	३४	६५% प्राङ्गारिक मलको नमुनाहरूमा चिस्यानको मात्रा मापदण्ड भन्दा बढी भएको, २५% नमुनाहरूमा पि.एच मापदण्ड भित्र नपरेको र २७.५% नमुनाहरूमा नाइट्रोजन कम रहेको
२.	रासायनिक मल	८	८	०	
	(क) युरिया	४	४	०	
	(ख) डि.ए.पी	१	१	०	
	(ग) पोटास	२	२	०	
	(घ) मिक्स	१	१	०	
३.	कृषि चुन	४	२	२	दुई वटा कृषि चुनको नमुनाको Neutralizing value मापदण्ड भन्दा कम भएको ।
	जम्मा	५२	१६	३६	

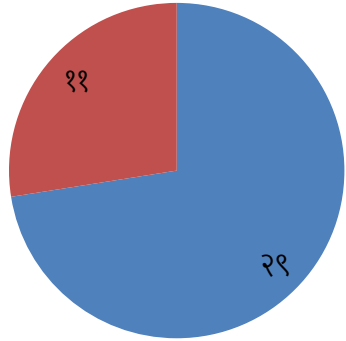

आ.व. २०८०/८१ प्राङ्गारिक मलको गुणस्तर परीक्षणको नतिजा

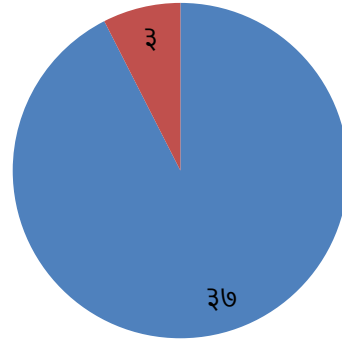

जम्मा नाइट्रोजन

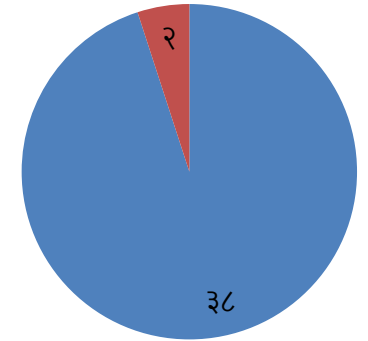
■ मापदण्डभित्र ■ मापदण्ड भन्दा तल

जम्मा फोस्फोरस

■ मापदण्डभित्र ■ मापदण्ड भन्दा तल

जम्मा पोटस

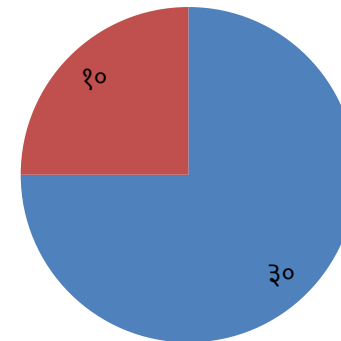
■ मापदण्डभित्र ■ मापदण्ड भन्दा तल

चिस्यान

■ मापदण्डभित्र ■ मापदण्ड भन्दा तल

पि.एच

■ मापदण्डभित्र ■ मापदण्ड भन्दा तल

कुल नमुना संख्या: ४०

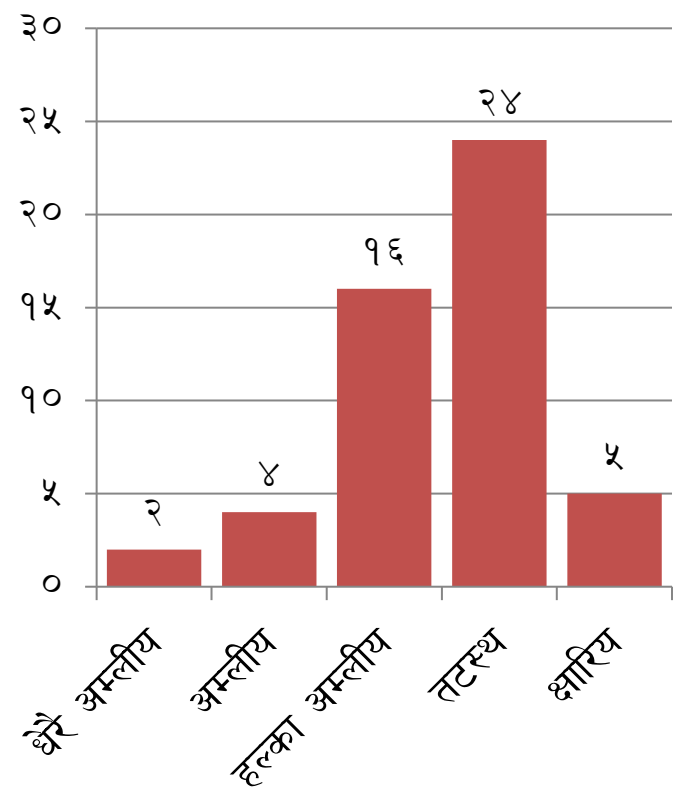
मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

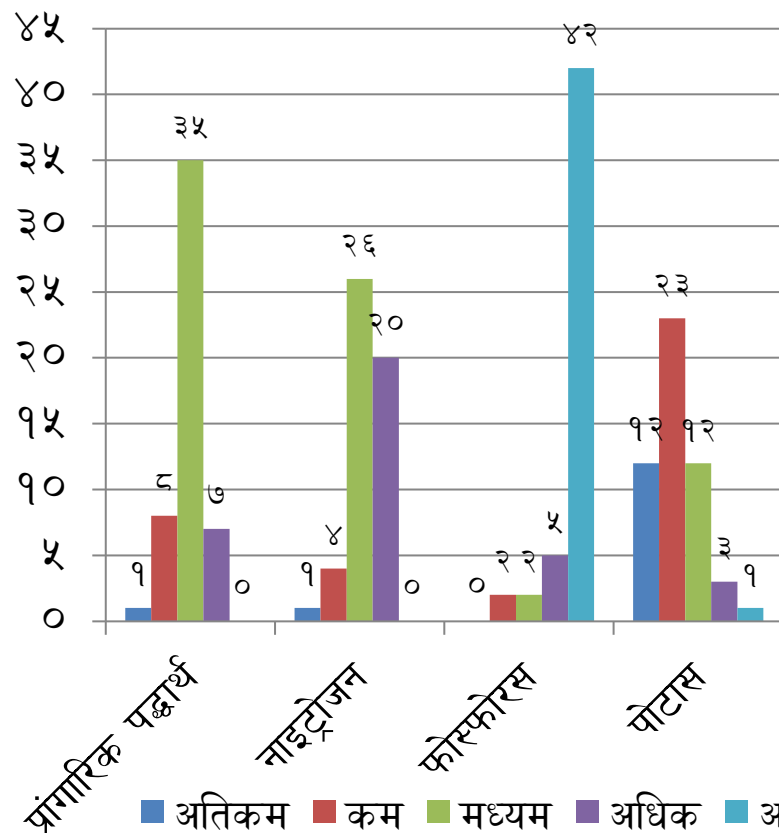
माटो तथा मल परीक्षण शाखा....

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धि	कैफियत
६.	माटोको उर्वराशक्ति अवस्था विश्लेषणको लागि घुम्ती प्रयोगशाला मार्फत विश्लेषण कार्यक्रम	➤ दशौं माटो दिवसको उपलक्ष्यमा खोपासी, कार्भेपलाञ्चोक जिल्लामा कृषकहरुलाई माटो नमुना संकलन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन तथा माटो शिविर सञ्चालन गरि घुम्ती प्रयोगशाला मार्फत ५१ वटा माटोको नमुना विश्लेषण गरिएको	

पीएच

माटोको अवस्था

खोपासीमा आयोजित माटो नमुना संकलन तालिम तथा घुम्ती माटो परीक्षण शिविर

मुख्य चालु कार्यक्रमहरुको प्रगति प्रतिवेदन

माटो तथा मल परीक्षण शाखा.....

क्र.सं.	कार्यक्रम	उपलब्धि
७.	संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानिय निकायका प्रयोगशाला परीक्षण हर्मोनाईजेशनको लागि क्रशचेक परीक्षण	प्रयोगशालाहरुको परीक्षण विधिमा एकरूपता कायम गर्न लागि विभिन्न प्रादेशिक प्रयोगशाला, अनुसन्धान केन्द्र, स्थानिय तथा निजि प्रयोगशालाहरुमा १३ वटा माटोको नमुनाको क्रशचेक परीक्षण तथा परीक्षण गरिएको ८ वटा माटोको नमुना पुनः परीक्षण गरिएको
८.	प्रादेशिक तथा स्थानिय प्रयोगशालाको समस्या समाधान तथा अनुगमन	- माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशाला, पोखराबाट गत आ. व. २०७९/८० तथा हाल सम्म DSM सम्बन्धी भईरहेका कार्यहरुको विवरण संकलन तथा तहाँ प्रयोगशालामा केही समय देखि Atomic Absorption Spectroscopy मेशिनमा समस्या आईरहेको हुनाले माटोमो नमुनामा सुक्ष्म तत्व परीक्षणमा कार्य रोकिएको थियो।सो समस्या समाधान गर्न AAS मेशिन अध्ययन गरि त्यसको समस्या समाधान गरियो । - अलैंची बाली विकास केन्द्र, फिक्कल, ईलाममा माटो परीक्षण कार्य गर्न केही मेशिनरी सामग्रीहरु रहेको तर सञ्चालनमा नरहेको हुनाले प्राविधिक सहयोग आवश्यक रहेको हुदाँ प्रयोगशाला कार्यान्वयन अवस्थामा ल्याउन थप सामग्रीहरु खरिद तथा व्यवस्थापनको लागि प्राविधिक सहयोग गरिएको

माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशाला, पोखरा अनुगमन तथा प्राविधिक सहयोग

अलैंची बाली विकास केन्द्र, फिक्कलको अनुगमन तथा प्राविधिक सहयोग

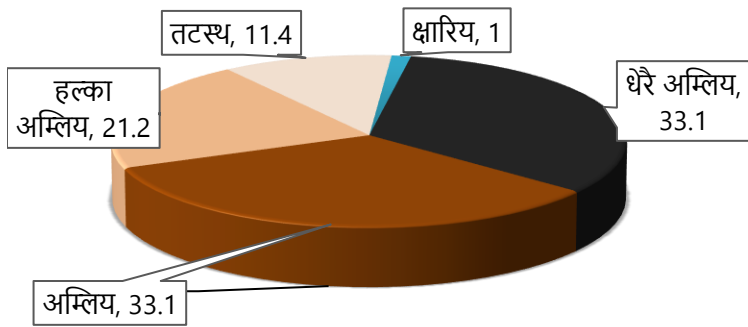

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

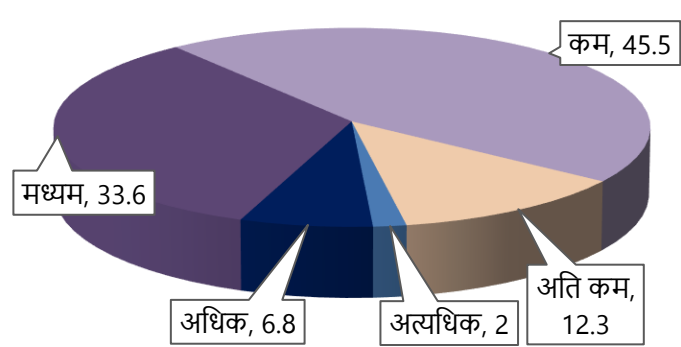
माटो तथा मल परीक्षण शाखा.....

माटोमा पि. एच. को अवस्था (%)

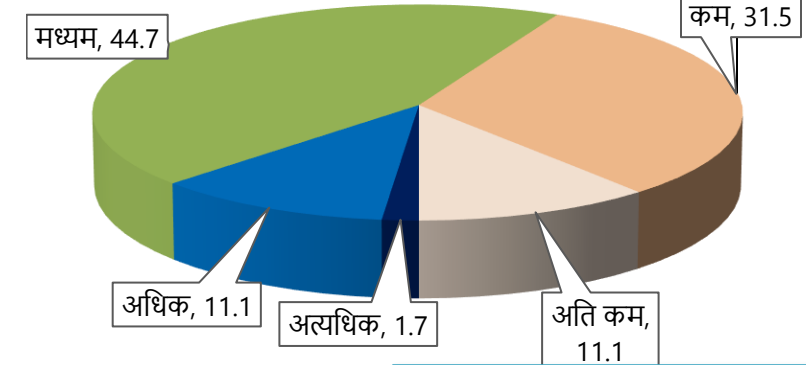
कुल माटोको नमूना संख्या: २३६

माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थको अवस्था (%)

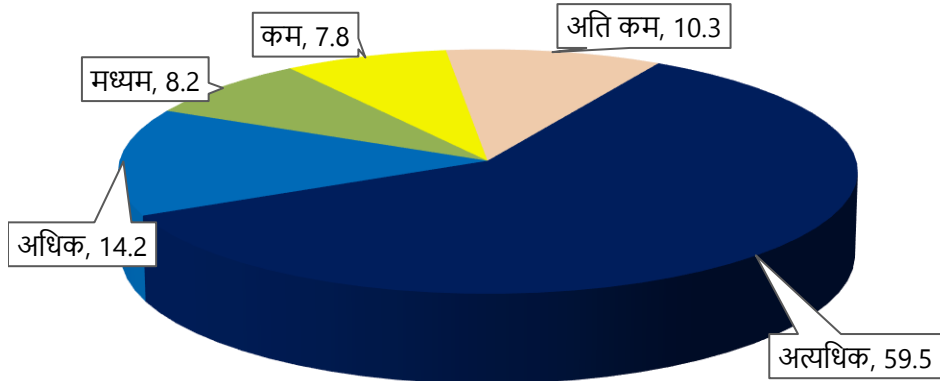
कुल माटोको नमूना संख्या: २३५

माटोमा नाईट्रोजनको अवस्था (प्रतिशत)

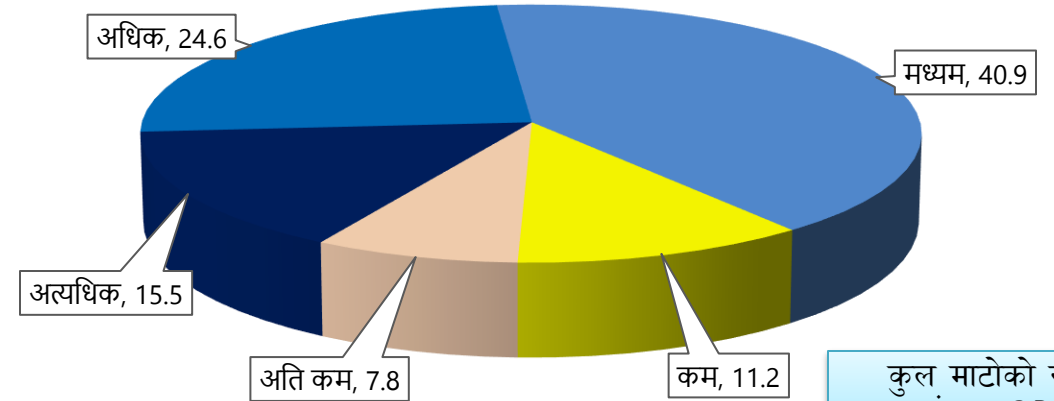
कुल माटोको नमूना संख्या: २३५

माटोमा फस्फोरसको अवस्था (प्रतिशत)

कुल माटोको नमूना संख्या: २३२

माटोमा पोटासको अवस्था (प्रतिशत)

कुल माटोको नमूना संख्या: २३२

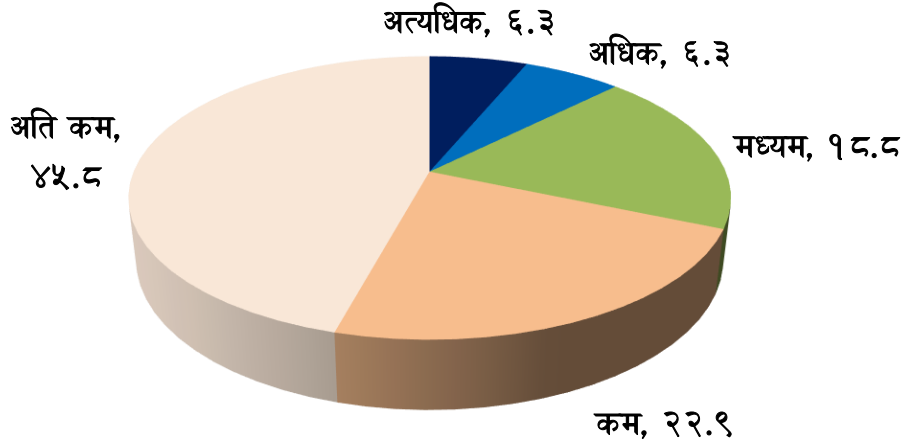

मुख्य चालु कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

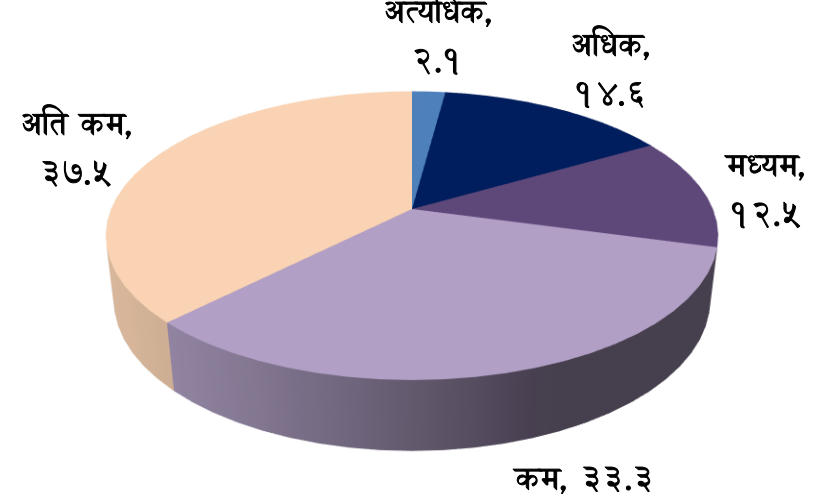
माटो तथा मल परीक्षण शाखा.....

आ. व. २०८०/८१ को माटो परीक्षण नतिजा विश्लेषण

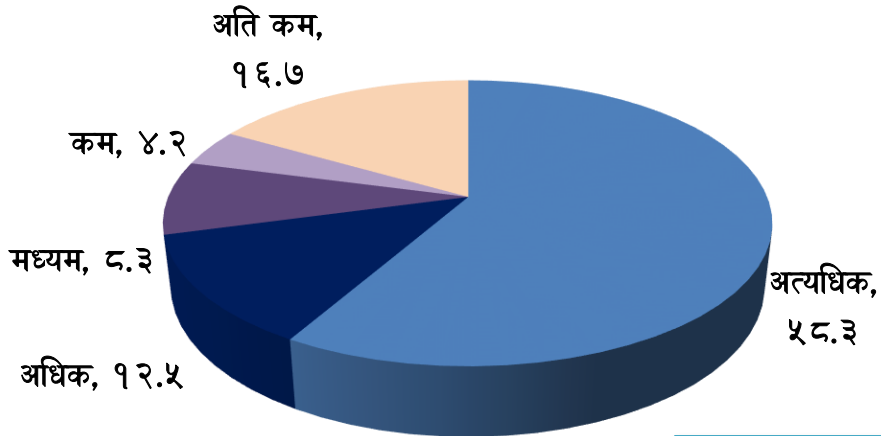
माटोमा जिकको अवस्था (प्रतिशत)

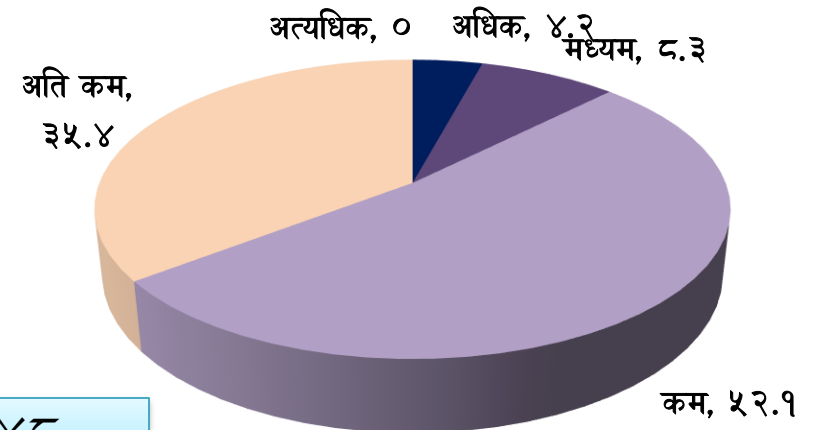
माटोमा कपरको अवस्था (%)

माटोमा आइरनको अवस्था (%)

माटोमा म्यांगनिजको अवस्था (%)

कुल माटोको नमूना संख्या: ४८

७. अभ्यर्पण भएका बजेट तथा कार्यक्रमहरू

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	वार्षिक लक्ष्य बजेट (रु. ०००)		अभ्यर्पणका जायज कारण
		लक्ष्य	बजेट	
१.	ELISA र PCR Testing को लागि विज्ञ परामर्श सेवा	१ जना	४००	राष्ट्रिय बाली रोग विज्ञान अनुसन्धान केन्द्र, खुमलटारको प्राविधिक सहयोगमा प्रयोगशालामा कार्यरत प्राविधिक कर्मचारीहरूबाट नै बाली रोग पहिचानको लागि ELISA र PCR प्रविधिको प्रयोगबारे प्रशिक्षित हुने देखिएकोले कार्यक्रम अभ्यर्पण गरिएको
२.	महत्वपूर्ण Bacterial Plant Disease Diagnosis सम्बन्धी Protocol/SOP निर्माण विशेषज्ञ सेवा परामर्श	१ पटक	५००	Bacterial Plant Disease Diagnosis सम्बन्धी Protocol/SOP निर्माण सम्बन्धी उपयुक्त परामर्शदाताहरू प्राप्त हुन नसकेको
३.	Entomopathogenic Fungi को सङ्कलन, परीक्षण तथा संरक्षण विशेषज्ञ परामर्श सेवा	१ जना	३००	प्राविधिक जनशक्तीको अभावमा Entomopathogenic fungi सम्बन्धी कार्य संचालनको लागि परामर्श सेवा लिन नसकिएको ।
४.	विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी तथा निजी स्तरमा सञ्चालन भएका बाली संरक्षण प्रयोगशालाहरू बिचको कार्यशाला	१ पटक	३००	प्रयोगशालामा प्राविधिक कर्मचारीहरूको कमि र अन्य नियमित गर्नेपर्ने प्रयोगशाला परीक्षण, प्राविधिक तालिम एवं नयाँ RBPR प्रयोगशाला स्थापनाका कार्यक्रमहरूको कार्यबोझ धेरै रहेकोले कार्यशालाहरू संचालनको कार्य प्राथमिकतामा नपरेको ।
५.	विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी तथा निजी स्तरमा सञ्चालन भएका माटो परीक्षण प्रयोगशालाहरू बिचको कार्यशाला	१ पटक	३००	प्रयोगशालामा प्राविधिक कर्मचारीहरूको कमि र अन्य नियमित गर्नेपर्ने प्रयोगशाला परीक्षण, प्राविधिक तालिम एवं नयाँ RBPR प्रयोगशाला स्थापनाका कार्यक्रमहरूको कार्यबोझ धेरै रहेकोले कार्यशालाहरू संचालनको कार्य प्राथमिकतामा नपरेको ।
६.	विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी तथा निजी स्तरमा सञ्चालन भएका बीउ बिजन परीक्षण प्रयोगशालाहरू बिचको कार्यशाला	१ पटक	३००	रहेकोले कार्यशालाहरू संचालनको कार्य प्राथमिकतामा नपरेको ।
७.	RBPR प्रयोगशालाहरूको समन्वयमा सञ्चालक समिति सदस्यहरूको कार्यशाला	१ पटक	३००	नयाँ स्थापना हुने विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशालाहरूको लागि कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको र सो को लागि भौतिक पूर्वाधार तयारी, उपकरण, जनशक्ति र प्रयोगशाला सामग्रीहरू व्यवस्थापनको कार्य सम्पन्न गर्न असारसम्म लाग्दा कार्यशाला गर्न नसकिएको ।

द.सम्पन्न हुन नसकेका क्रियाकलाप तथा सम्पन्न हुन नसक्नुका कारणहरू

क्र.सं.	क्रियाकलापहरू (चालु)	लक्ष्य	प्रगति	नपुग प्रगति	प्रगति नपुगका कारण
१.	Heavy metal परीक्षणको लागि Atomic Absorption Spectroscopy सँग सम्बन्धित accessories खरिद	१	०	१	प्रयोगशालामा रहेको Atomic Absorption Spectroscopy सञ्चालन तथा Heavy metal परीक्षण गर्न प्राविधिकको सुरक्षाका लागि AAS मा auto sampler/ graphite furnace जोड्न आवश्यक बजेट स्वीकृत बजेटको सिमा भन्दा बढी आवश्यक रहेको
२.	Heavy metal परीक्षणको लागि Atomic absorption spectroscopy उपकरणको validation र सञ्चालनको लागि व्यवस्थापन खर्च	१	०	१	

१. बेरुजु फछ्यौट विवरण

बेरुजु विवरण (रु.)

आ.व. २०८०/८१ मा फछ्यौट गर्नुपर्ने बेरुजु रकम रु.	आ.व. २०८०/८१ को असारसम्ममा बेरुजु फछ्यौट रकम रु.	हालसम्मको फछ्यौट प्रतिशत	फछ्यौट हुन बाकी बेरुजु रकम	कैफियत
२३१९८४२१.००	०.००	०.००	२३१९८४२१.००	रु. २२०४६७१३.०० नियमित गरी फछ्यौटको लागि पेश भएको

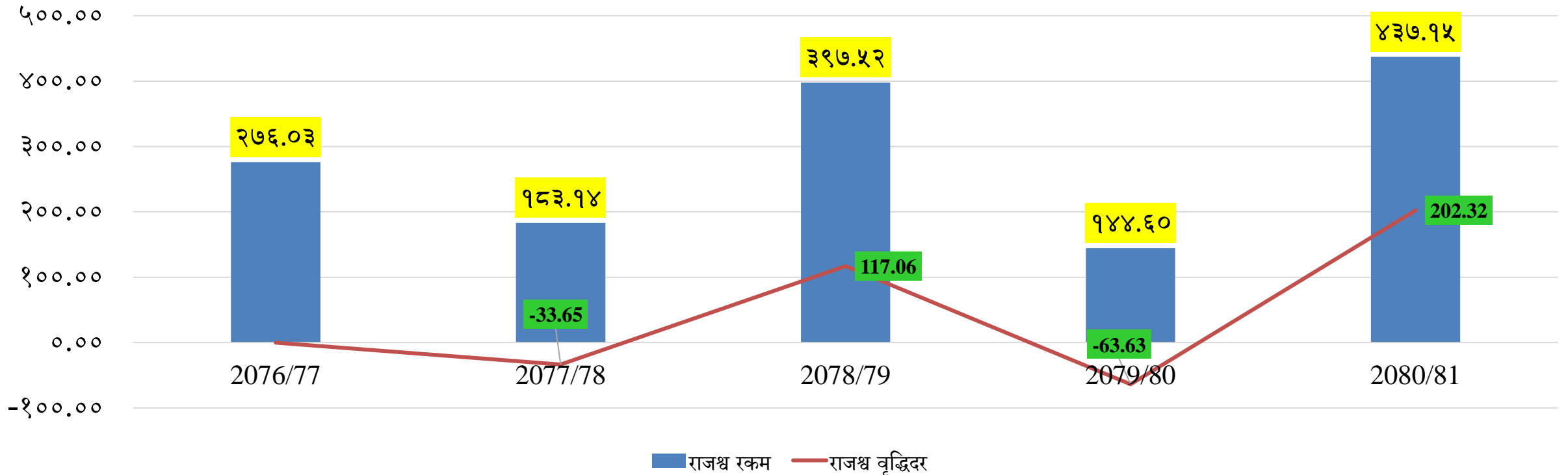

१०. राजश्व प्राप्तिको विवरण

केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला: गैर कर राजश्व (प्रयोगशाला परीक्षण शुल्क)

आ. व. २०७६/७७	आ. व. २०७७/७८	आ. व. २०७८/७९	आ. व. २०७९/८०	आ. व. २०८०/८१	हालको वृद्धिदर %
२७६०२५.८८	१८३१३५.५	३९७५२०.०	१४४५९७.००	४३७१४८.००	२०२.३२

राजश्व प्राप्तिको तुलनात्मक विवरण

कार्यालय सञ्चालनमा सहयोगी जिन्सीहरूको विवरण

कार्यालय सञ्चालनमा सहयोगी प्रमुख जिन्सीहरू	जिन्सीको उपयोग अवस्था			जम्मा
	सञ्चालनमा रहेको	मर्मत गर्नु पर्ने	लिलाम गर्नुपर्ने	
१. चारपाङ्ग्रे सवारी सधान	५	-	-	५
२. मोटरसाइकल/स्कुटर	२१	४	१५	४०
३. ल्यापटप	११	९	८	२८
४. डेस्कटप कम्प्युटर	२४	-	१९	४३
५. फोटोकपी मेशीन	३	-	२	५
६. प्रिन्टर	१७	२	१४	३३

११. अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट प्राप्त मुख्य मुख्य सुझावहरू

- केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला र प्रादेशिक प्रयोगशालाहरू बीच technical sharing, laboratory auditing र प्रयोगशालाको परीक्षण सेवामा एकरूपताको लागि दक्षता अभिवृद्धिका कार्यक्रम आवश्यक रहेको
- प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीलाई प्राविधिक पृष्ठपोषणको लागि नियमित रूपमा प्रयोगशाला सञ्चालनमा देखापर्ने समस्या र तिनका समाधान उपर छलफल/अन्तरक्रिया कार्यक्रम राखिनु पर्ने ।
- प्रयोगशालाको गुणस्तर प्रणालीलाई सुदृढ गर्नका लागि प्रत्येक बर्ष सम्पूर्ण प्रयोगशालाहरूले Internal Audit गराई उक्त अडिटमा देखिएका कमि कमजोरीलाई Management Review Meeting गरी Corrective Action लिनुपर्ने ।
- देशका विभिन्न क्षेत्रमा प्रकोपको रूपमा देखिने बाली रोग, कीरा लगायतका शत्रुजीवका समस्याको सहि पहिचान र सो को व्यवस्थापनाको लागि केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला प्राविधिक रूपमा सबल र सक्षम रहनु पर्ने अत्यावश्यक रहेको (जनशक्ति, प्रविधि र श्रोत साधन)
- विभिन्न प्रविधि र उपकरणहरू सम्बन्धमा प्रयोगशालामा कार्यरत प्राविधिकहरूलाई निरन्तर तालिम र/वा पुनर्ताजगी तालिमको व्यवस्था हुनु पर्ने ।

प्रदेश भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयमा वित्तीय हस्तान्तरण
भएका कार्यक्रमहरूको प्रमुख प्रतिफल र उपलब्धि

केन्द्रिय कृषि प्रयोगशालामा यस प्रकारका कार्यक्रमहरू नभएको

स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमहरूको
प्रमुख प्रतिफल र उपलब्धि

केन्द्रिय कृषि प्रयोगशालामा यस प्रकारका कार्यक्रमहरू नभएको

१२. कार्यक्रम सञ्चालन देखिएका समस्याहरू

आयोजना कार्यान्वयनमा देखिएका मुख्य मुख्य समस्याहरू	समस्या देखापर्नुका कारणहरू	समस्या समाधान गर्न गरिएका प्रयासहरू	समस्या समाधानका लागि सुझाव
१. बजेट शून्य भई असोज महिनामा मात्र फुकुवा भएको कारण समयमा लक्ष्य अनुसारको कार्यक्रम सम्पन्न गर्न नसकिएको	बजेट शून्य	असोज महिनाबाट मात्रै कार्यक्रम संचालन गरिएको	अनिश्चितताको अन्त्य
२. पौष महिनाबाट बजेट रोक्का हुने परिपत्र प्राप्त भएको हुँदा पुँजीगत खरिदको प्रक्रिया अघि बढ्न ढिला भएको	अनिश्चितता	पौष पछि मात्र खरीद प्रकृया अगाडी बढ्दा खरीद प्रकृया ढीलो हुन पुगेको ।	
३. विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण प्रयोगशाला एकाइहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन	स्थायी संरचना नभएको	प्रत्येक आर्थिक वर्षमा अस्थायी दरबन्दी स्वीकृत गराई कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको	स्थायी संरचनाको व्यवस्था हुनुपर्ने ।
४. करार सेवा र काजमा रही सिमित जनशक्तिबाट कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको र बिदा समेत नपाउने अवस्था रहेको		उपलब्ध भएका जनशक्तिलाई अतिरिक्त भार overload दिएर काम गरिँदै आएको, केन्द्रीय प्रयोगशालाको नियमित काममा बाधा परेको । आ. व. २०८१/८२ मा २ जना प्राविधिक कर्मचारीको प्रस्ताव गरिएको ।	
५. प्रयोगशालामा कार्यरत कर्मचारीहरूमा स्वस्थ जोखिम अत्यधिक रहेको साथै थप उत्प्रेरणा दिने किसिमका क्षमता अभिवृद्धि तथा सुरक्षा भत्ताहरूको समेत व्यवस्थापन नभएको । कर्मचारीहरूलाई प्रयोगशालामा कार्य गर्ने प्रेरणा कम भएको र सरुवा भइ जाने प्रवृत्ति बढ्दै जाँदा प्रयोगशाला सञ्चालनमा कठिनाई।	नीतिगत व्यवस्था नहुनु तथा आवश्यकता अनुसारको व्यवस्थापन हुन नसक्नु	प्रयोगशालाको नियमित बजेटबाट प्रयोगशालामा कार्य गर्ने प्राविधिकहरूको स्वास्थ्य परिक्षण गरिएको	प्रयोगशालामा कार्य गर्ने प्राविधिक र अन्य कर्मचारीलाई कामको प्रकृतिका आधारमा जोखिम भत्ता, प्रोत्साहन भत्ता जस्ता सुविधाहरू उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

१३. सुशासन प्रवर्धनका लागि गरिएका प्रयासहरू

- कार्यालयमा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था
- सूचना अधिकारी, सहायक सूचना अधिकारी र गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था
- सेवाग्राही सहायता कक्षको व्यवस्था
- खरिद ईकाइको गठन
- सुझाव पेटिका, वेभ साईट सञ्चालन तथा नियमित अपडेट
- नियमित आन्तरीक मासिक बैठक
- कर्मचारी लग-बुकको व्यवस्था

१४. आ.व. ०८१।८२ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कार्यक्रम/क्रियाकलाप र बजेटको अवस्था

क्र.सं	प्रमुख कार्यक्रम	परिमाण	बजेट
१.	माटो, विरुवा तथा मलखाद परीक्षण सम्बन्धी म्यानुल तयारी तथा प्रकाशन	१ पटक	२०००००
२.	ISO 17025 सम्बन्धी प्रयोगशालाहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई तालिम	१ पटक	३६००००
३.	रसायनिक तथा प्राङ्गारिक मल गुण नियन्त्रण परिक्षण कार्यक्रम	४० संख्या	२०००००
४.	प्रदेश तथा स्थानिय स्तरमा सञ्चालित माटो/मलखाद परीक्षण प्रयोगशालाको समस्या समाधान तथा अनुगमन	८ पटक	१०००००
५.	विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी तथा निजि स्तरमा सञ्चालन भएका बीउ परीक्षण प्रयोगशालाहरुमा बीउको Proficiency नमुना परीक्षण कार्यक्रम	३ पटक	३०००००
६.	धान, गहुँ र मकै वालीमा पाइने झारपातहरुको बीउ नमुना सङ्कलन कार्यक्रम	३ पटक	१५००००
७.	बीउ विजन प्रयोगशालाहरुको अनुगमन निरीक्षण तथा प्राविधिक सहयोग	५ पटक	२०००००
८.	सुन्तलाजात फलफूल पकेट क्षेत्रमा Pest Survey Surveillance कार्यक्रम	२ पटक	३०००००
८.	रासायनिक विषादीहरुको गुणस्तरीयता सम्बन्धी अध्ययन कार्यक्रम	२ पटक	२०००००
१०.	बाली संरक्षण प्रयोगशाला सम्बन्धी सरकारी, गैरसरकारी तथा निजि क्षेत्र बिच समन्वय तथा प्राविधिक सेवा प्रदान	८ पटक	२०००००
११.	विषादीको दुष्प्रभाव र न्यायोचित प्रयोग सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम	४ पटक	४०००००
१२.	विषादी अवशेष परीक्षणको लागि कृषि थोक बजार, हाटबजारहरुको छड्के अनुगमन	२० पटक	२०००००

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

विषादी अवशेष द्रुत परीक्षणको क्रममा विषादी अवशेष देखिएका नमुनाका लटहरु विसर्जन

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु.

सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानिय स्तरमा सञ्चालनमा आएका RBPR प्रयोगशालाका कर्मचारीहरुको लागि विषादी अवशेष विश्लेषण सम्बन्धी तालिम

आ.व. २०८०/०८१

मिति: २०८१/०३/२३ देखि २६

स्थान: RBPR प्रयोगशाला, कालिमाटी, काठमाडौँ

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु...

माटो तथा मल परीक्षण शाखा...

माटो तथा मल परीक्षण तालिम

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशालाहरुको अनुगमन

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

बजारमा बेचविखन भईरहेका मलहरुको नमुना संकलन

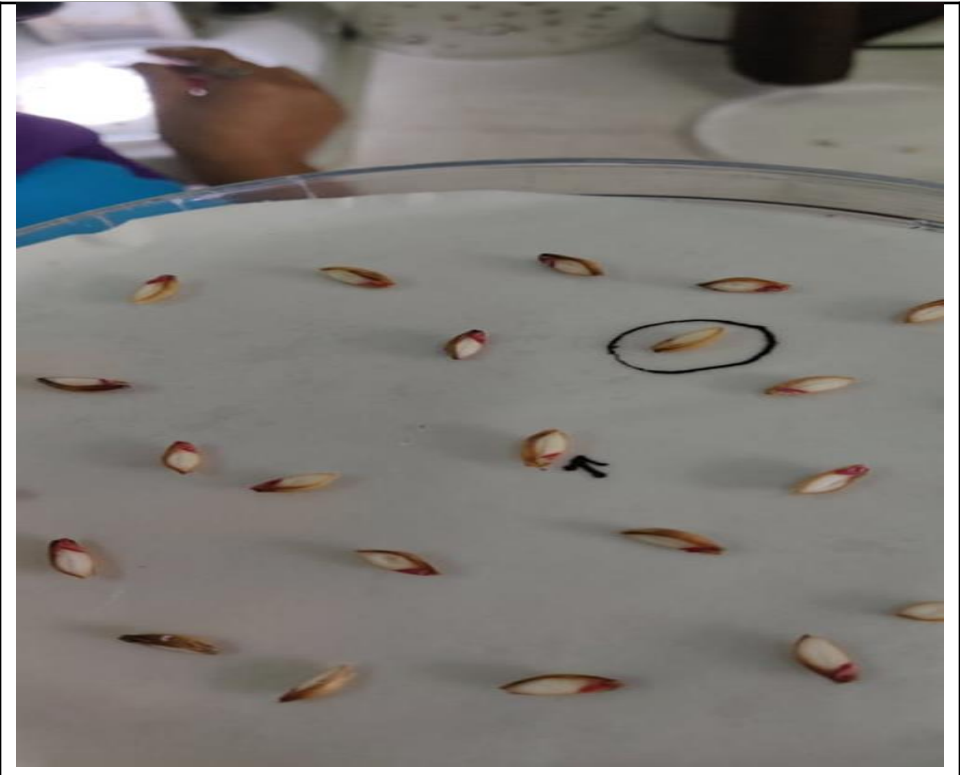
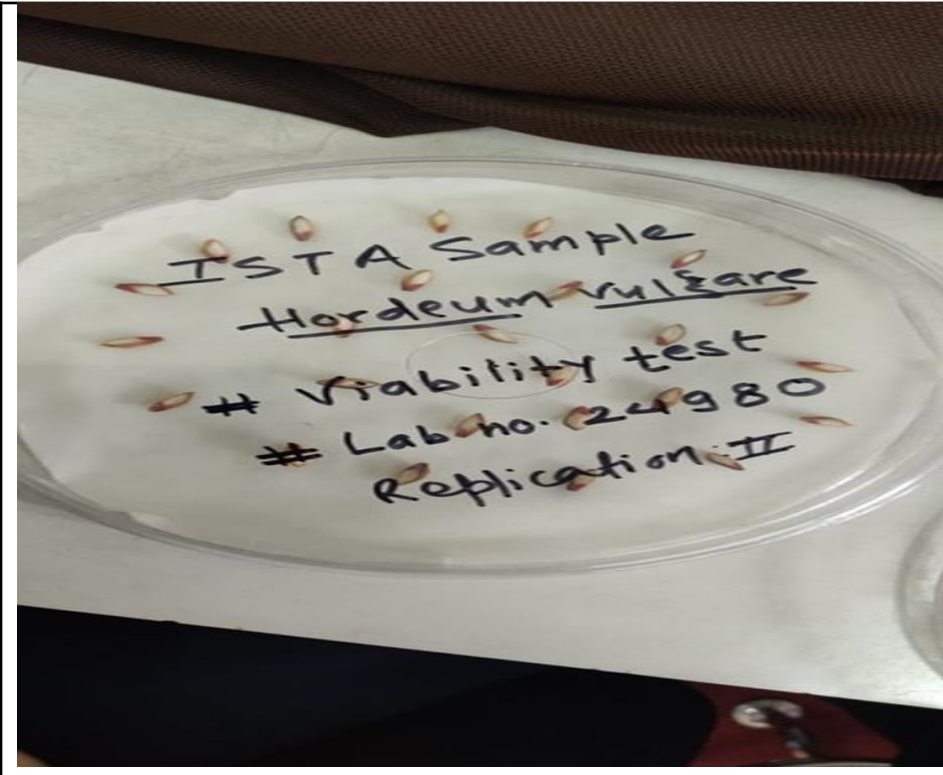

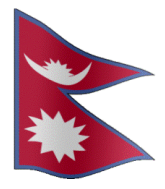
कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

ISTA वाट प्राप्त मध्यस्त नमुना परीक्षण

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

विउ नमुना परीक्षण कार्यक्रम

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

Proficiency Sample परीक्षण कार्यक्रम

कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

Trend Analysis नमूना संकलन तथा परीक्षण

